

Чим се у нашој јавности све чешће цитирају стихови песме Владислава Петковића Диса „Наши дани“, то је поуздан знак да је осећај безнађа, немоћи, огорчености, великог разочарања и моралног посрнућа достигао свој врхунац. Безнађе је само израз дубљих социјалних, индивидуално психолошких, културолошких и политичких процеса који су се одвијали након рушења старог режима.

Након 5. октобра 2000. године основно осећање је било везано за пробуђену наду да ће се градити политика у којој ће морал и правда бити основне категорије и да ће самим тим доћи до радикалних и брзих промена основних полуга старог режима: доминације партијске државе, затворености и слугерањства медија, богаћења људи блиских режиму, недостатка осећаја за дубоке и историјске промене у светским односима, манипулације и опште хипокризије која се огледала у немоћи тог режима да изађе из своје идеолошке затворености и јаловости. Међутим, како су се смењивале демократске владе, тако се све више осипала нада да је у нашем друштву могуће остварити елементарну праведност. Након десет година владавине продемократских и проевропских политичких снага дошли смо у ситуацију да улога партијске државе и партитократије никада није била већа, неуспешна приватизација је додатно осиромашила и социјално декласирала наше грађане, наша јавност је и даље немоћна да буде контролни фактор политике. И оно што је највећи узрок ширења безнађа је апсолутно изгубљено поверење у деловање политичких странака и њихову способност да функционишу као заступници јавног добра и општег интереса. Унутар странака преовлађује дух клијентелизма, политичке трговине, послушничтва. Дисови стихови најбоље и данас осликавају ситуацију у нашем друштву:

На високо подигли се сутерени

Сви подмукли, сви проклети и сви мали

Постали су данас наши суверени

Прогледали све јазбине и канали.

Лопови нам израђују богаташе

Умрли су сви хероји и пророци

Развило се црно време опадања.

Последица оваквог стања је недостатак идеја које би могле да покрену друштво, чиме би се превазишло стање опште аномије и разарања институција. Не може друштво да се конституише у стабилну демократску заједницу ако у њему нема елементарног поверења у одређени корпус демократских идеја. Пољуљана је вера да је демократски систем способен да решава најважније социјалне и политичке проблеме. Ми сада стојимо укопани у мртвом мору безнађа, безидејности, хипокризије, кукавичлука, конформизма и бруталне отимачине.

Британски *Дејли телеграф* изнео је у јавност податак да су посланици у енглеском парламенту и министри неконтролисано арчили средства пореских обвезника и то за најтривијалније потребе иако имају сасвим пристојна примања. Новац пореских обвезника је трошен за отплаћивање хипотека, поправку тениских терена, набавку луксузног намештаја, сијалица, хране за псе, плаћање кирије знатно испод тржишне цене (што је кршење закона који забрањује министрима да на основу положаја склапају повлашћене аранжмане), злоупотребе накнаде за одвојени живот. Први на удару био је премијер Гордон Браун. Он је учествовао у креативном тумачењу правилника о надокнади посланичких трошкова тако што је плаћао услуге водоинсталатера. Након његовог извињења и најаве да ће се формирати независна комисија за контролу посланичких трошкова јавност у Енглеској није била умирена, већ се притисак повећао.

Дејли телеграф

иако је наклоњен конзервативној партији није амнестирао ни посланике ни водеће људе ове опозиционе партије. На страницама овог листа појавио се и списак конзервативаца који су злоупотребљавали и креативно тумачили могућност наплате посланичких трошкова. Није вредело ни извињење вође опозиције јер је јавност тражила да се утврди одговорност за ово незапамћено рушење достојанства и угледа енглеског парламента. „То су најцрњи дани у његовој вишевековној историји“, општа је оцена енглеске јавности.

Даглас Карсвел, посланик конзервативаца, на следећи начин је окарактерисао стање

настало након откривања ове афере: „Верујем да смо упали у моралну јаругу и сада морамо да се реформишемо и променимо како бисмо се извукли из те јаруге и повратили достојанство британске политике.“ Сасвим је сигурно да је окончана политичка каријера посланицима и министрима који су се нашли на списку *Дејли телеграфа*. Након 300 година спикер парламента Мајкл Мартин и поред његовог искреног извињења био је приморан да поднесе оставку јер није успео да контролише понашање и трошкове посланика, а и сам је злоупотребио положај. Његова возња службеним аутомобилом са возачем на фудбалске утакмице по Шкотској и астрономски рачуни његове супруге за коришћење таксија били су довољан разлог да и поред извињења буде принуђен да поднесе оставку. Управо је снага јавности и принцип одговорности за обављање јавних послова главна залога враћања достојанства британској политици.

Ми смо сведоци да се у нашем парламенту готово свакодневно откривају афере и скандали, при чему наши посланици веома живописно тумаче наплату својих трошкова. Међутим, у нашем друштву не постоји осећај одговорности, већ се све своди на празне медијске кампање након којих никоме не пада на памет да поднесе оставку или се повуче са министарског положаја. Нисмо још доживели да се неки од изабраних представника или државних функционера извини за своје неприкладно или незаконито деловање. Без постојања одговорности за кршење елементарних норми демократског друштва не може се вратити достојанство политике у нашем друштву. Зато није ни случајно што је она једна од најпрезренијих делатности. Наша јавност има веома мало реалног утицаја и зато су осећање немоћи и безнађа логична последица друштва у коме нема одговорности, а грађанин као порески обвезник нема никакав утицај чак и када се најгрубље крши достојанство парламента.

Најсвежији пример је афера око грађевинског земљишта у Београду покренута у емисији „Инсајдер“. Јасно је да је реч о укорењеној и разрађеној корупцији и необузданом богаћењу тзв. инвеститора и представника државних органа. Више је него очигледно да је Градска скупштина Београда главно упориште корупције и злоупотребе грађевинског земљишта. Требало је имати довољно дрскости да се у једној од емисија „Инсајдера“ каже како је директор ПКБ-а волео стрељаштво, па су зато главни архитекта и тадашњи градоначелник Београда решили да се најзад уреди простор спортског центра у Ковилову. Да ли је овде реч о потпуној моралној отупелости или је Ђорђе Бобић, који је и данас градски одборник ДС-а, само део већ успостављеног система који и не уме другачије да функционише? Ради се о уходаном систему веза тзв. инвеститора и представника градских органа власти, при чему водећа Демократска странка у Градској скупштини служи као проточна политичка подршка. Безобзирност са којом се брани овакав начин манипулације је превазишла сваку меру. Посебно је иритантно када се користи аргумент да је све рађено по закону и уз поштовање законске процедуре.

Демократска странка, као мотор развоја и модернизације Србије, остаје нема на све већи број више него очигледних доказа о директној умешаности њених функционера у доношење штете интересима града и грађана, без обзира на креативно тумачење законских оквира. Она све више прелази у познату јуловску фазу када нема снаге, а ни реалне политичке воље да се суочи са отвореним проблемима у друштву и са мангупима у својим редовима. ДС је сада грозничаво окупирана одбраном власти и све се томе подређује јер би свако покретање питања одговорности нарушило успостављену олигархијску равнотежу. Ово затварање очију пред очигледним моралним падом којем је у великој мери допринела и Демократска странка може имати веома озбиљне последице.

Толико пута најављивана оштра и бескомпромисна борба против корупције више нема ни маркетиншки значај јер не могу борбу против корупције водити они који су својевремено били креатори тог корупционашког система и који су још увек одборници и функционери владајуће странке у Београду. Потпредседник ДС-а Драган Шутановац је поновио познату функционерску мантру о посебној демократичности ДС-а. „Оно што разликује ДС од других странака, а због чега ДС има највеће поверење грађана јесте жива политичка дебата након које се заузимају ставови.“ Изгледа да је овога пута изостала дебата о корупцији у Београду и злоупотреби грађевинског земљишта и чињеници да људи који су се обогатили у време санкција и у најтежим временима владавине Слободана Милошевића сада искрсавају као апсолутни господари Србије.

Да у Демократској странци постоји жив дијалог и демократско вођење политике, не би се дешавало да након толико доказа о умешаности функционера ДС-а у грађевинско-предузимачке послове добијемо само немушто оглашавање портпарола странке или потпредседника Градске скупштине Зорана Алимпића који је искористио јединствену прилику да нам укаже на цивилизацијски значај скаламерије која се зове тржни центар „Ушће“. Управо је изградња те грађевине била у интересу града, како нам је то надахнуто протумачио овај страначки функционер. Сигурно је да овакво игнорантско понашање ДС-а не може вратити достојанство политици у нашој земљи, напротив може га још више урушити, и довести до још већег безнађа и дефинитивног губљења поверења у демократске институције, што је погубно за демократију као начин живота и једини политички идеал који може бити интегративни фактор нашег друштва.

Говорећи о разликама између Истока и Запада, познати новинар Ришард Капушчињски је рекао: „На Западу власт има онај ко утемељује закон, док на Истоку власт има онај ко крши закон.“

Наши дани безнађа

Пише: Маринко М. Вучинић
понедељак, 25 мај 2009 01:32

21. мај 2009.